

2014/048

ONTVANGEN 02 MAART 2015

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

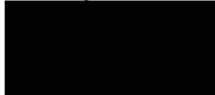
>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Christelijke Hogeschool Windesheim
College van Bestuur
t.a.v. De heer Prof. dr. A.W.C.A. Cornelissen
Campus 2-6
Postbus 10090
8000 GB ZWOLLE

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
IPC 2250

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Datum **26 FEB. 2015**
Betreft Doelmatigheidstoets Ad Bouwkunde Almere

Onze referentie
734014

Uw brief van
18 december 2014

Uw referentie
2014-2342

Bijlagen
1

Geachte heer Cornelissen,

Met uw brief van 18 december 2014, kenmerk 2014 - 2342, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 29 december 2014, hebt u mij het voornemen voorgelegd om het Associate-degreeprogramma Bouwkunde (voltijd en duaal) als bekostigd programma te verzorgen in de gemeente Almere.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 22 januari 2015, kenmerk 2014/048, positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 van 3 juli 2014 (hierna: Beleidsregel) heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om het Associate-degreeprogramma Bouwkunde als bekostigd programma in Almere te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de voorwaarden a, b en c in artikel 6 van genoemde Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW vervalt dit besluit indien het Ad-programma niet binnen 10 maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho).

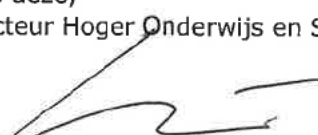
Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO over onderhavig Ad-programma een positief besluit in het kader van de toets nieuw Ad-programma heeft genomen. In verband met het vervallen van dit besluit na 10 maanden raad ik u aan zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor de toets nieuw Ad-programma in te dienen.

Onze referentie
734014

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Vereniging Hogescholen, de Inspectie van het Onderwijs en de Dienst Uitvoering Onderwijs (Groningen).

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. R. Minnée

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte mevrouw Bussemaker,

Advies

Op 29 december 2014 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Christelijke Hogeschool Windesheim om de duale hbo Ad Bouwkunde als bekostigd programma te verzorgen te Almere. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
22 januari 2015

onderwerp
nieuw Ad-programma
Christelijke Hogeschool
Windesheim
duale hbo Ad
Bouwkunde
Almere

ons kenmerk
2014/048

bijlagen
beoordelingskader

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van Christelijke Hogeschool Windesheim om het duale programma hbo Ad Bouwkunde te Almere te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

De Ad Bouwkunde is een duaal 2-jarig hbo-programma, met een studielast van 120 ECTS. Het programma is in nauwe samenwerking met het werkveld (Bouwend Nederland, Bouwtalent en Fundeon) ontworpen en maakt inhoudelijk deel uit van het programma van de Bachelor of Built Environment van Windesheim. De Ad Bouwkunde is een breed opleidingsprogramma waarin studenten worden voorbereid op functies en beroepen als uitvoerder, werkvoorbereider of calculator in de bouwwereld. Deze functies kunnen als zelfstandige of in loondienst worden verricht.

Het werkgebied waar de Ad op aansluit zijn alle bouwbedrijven, maar er is specifieke aandacht voor de kleinere bouwbedrijven met een omvang tot 250 medewerkers. Het werkterrein voor de Ad-er Bouwkunde is echter breed, ook aanverwante sectoren zoals civiel (kunstwerken in de infrastructuur als bruggen, tunnels e.d.) kunnen tot het werkterrein worden gerekend.

De doelgroepen van de opleiding zijn studenten met een mbo-4 diploma Bouwkunde en gemotiveerde havo en vwo leerlingen. De opleiding stelt studenten in staat om na afronding van de studie als zelfstandige aan de slag te gaan.

Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c van de Beleidsregel.

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium a Beleidsregel

De commissie heeft vastgesteld dat momenteel geen verwant of concurrerend opleidingsaanbod Ad Bouwkunde wordt aangeboden. INHolland biedt twee voltijds bekostigde Ad opleidingen Bouwkunde aan die in afbouw zijn. De instroom in deze opleidingen is inmiddels al beëindigd. Ook de Ad Bouwkunde/ Bouwtechnisch medewerker van de HAN kan – nog – niet als verwant of concurrerend opleidingsaanbod gelden. Weliswaar heeft het departement op 7 januari 2015 een positief besluit genomen over dit voornemen, maar de Toets Nieuwe Opleiding (TNO) is nog niet doorlopen.

Naast het bekostigde aanbod wordt in het onbekostigde domein één deeltijd Ad Bouwkunde aangeboden door LOI Hogeschool (afstandsonderwijs met trainingdagen in het Bouw Management Simulatiecentrum te Leeuwarden). Dit onbekostigd aanbod is bij de toetsing onder criterium a niet relevant. De toetsing onder a ziet immers op de vaststelling van de noodzaak van het nieuwe aanbod voor het bekostigd domein.

Op grond van het vorenstaande heeft de commissie geconcludeerd dat het onderhavige voornemen als nieuw aanbod in het bekostigde domein aangemerkt dient te worden. Hiermee is tevens aangetoond dat de vernieuwing in het onderwijsaanbod niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod. De aanvraag voldoet aan criterium a van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager doet een beroep op een arbeidsmarktbehoefte. De argumentatie van aanvrager is gebaseerd op de volgende bronnen:

- a. Bouwend Nederland en het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (EIB) 'Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2014;
- b. UWV Arbeidsmarktprognose 2014-2015 (UWV, juni 2014) en de Sectorbeschrijving Bouwnijverheid van het UWV (UWV, april 2013);
- c. Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt 2013-2018 (ROA), 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep, 2013'.

Het ROA stelt vast dat door het ontbreken van werkgelegenheidsgroei het totaal aantal baanopeningen in de komende jaren vrijwel geheel wordt bepaald door de vervangingsvraag. De technische en industrieberoepen behoren tot de groep waar de vervangingsvraag het hoogst zal zijn. In combinatie met de relatief lage instroom van studenten in de sector techniek blijven hier knelpunten in de arbeidsvoorziening bestaan. Het ROA heeft bovendien op het niveau van arbeidsmarktregio's (35 in Nederland) gekeken hoe doelmatig het opleidingsaanbod in het mbo is. Opvallend is hier dat ook in arbeidsmarktregio's die doelmatig opereren de instroom van mbo techniek op de arbeidsmarkt lager is dan de werkgelegenheid (ROA, p. 128-133). Dit heeft in het algemeen tot gevolg dat mbo afgestudeerden in de techniek vrij snel een baan vinden. Het betekent echter ook dat werkgevers er veel belang bij hebben om hun werknemers vast te houden en bij- of op te scholen. De Ad kan hierbij een deel van deze behoefte dekken. Met name aangezien het ROA op basis van longitudinaal onderzoek heeft vastgesteld dat de kwalitatieve discrepantie tussen de vraag naar arbeid en het aanbod van arbeid langzaam aan het toenemen is (ROA p. 4-5).

pagina 3 van 6 Voor de duiding van de werkgelegenheidsontwikkeling heeft ROA de sectorprognoses van de werkgelegenheid vergeleken met de werkgelegenheidstrends van de afgelopen vijf jaar. Waar de sector Bouw in de periode 2008-2012 aan de hoge kant zat wat betreft het verlies van aantallen werkenden (jaarlijks -1,6%) toont de periode 2013-2018 een verwachte groei van de arbeidsvraag van jaarlijks +0,7%. Uitgaande van een totale bouwpopulatie van 472.500 betekent dit dat in de periode tot 2018 bijna 18.000 nieuwe instromers nodig zijn. Daarmee zit de bouw in de top van groeiende sectoren (ROA, bijlage 5, p.10, tabel ontwikkeling van het aantal werkende per bedrijfssector). Deze prognose komt overeen met die van het Economisch Instituut Bouwnijverheid. Het UWV verwacht dat het aantal banen in de bouw in 2015 met 2,1% zal stijgen tegen 0,3% landelijk. Wat betreft de bouwgerelateerde arbeidsmarktvrage scoort de regio Flevoland landelijk het hoogst, nl. 0,9% (2014-2015).

Verder is door de commissie vastgesteld dat de Ad Bouwkunde aansluit bij de in de uitwerking van het Convenant Hoger Onderwijs Flevoland geformuleerde behoefte aan versterking van de unieke positie van de regio Flevoland. De opleiding levert immers een sterke bijdrage aan de regionale economie en een bijdrage aan het stimuleren van zelfstandig ondernemerschap. Dit convenant is door de departementen van OCW en EZ erkend als een belangrijk richtsnoer voor de sociaaleconomische ontwikkeling van de regio. In de concrete uitwerking bij dit convenant worden voor de ontwikkeling van de stad Almere onder meer de trefwoorden ondernemerschap en economie gehanteerd.

Tevens sluit de aanvraag aan op de agenda rond Innovatie, Ondernemerschap en MKB. Windesheim/Flevoland heeft haar betrokkenheid vormgegeven in een Convenant met o.a. de gemeenten Almere, Lelystad, de provincie Flevoland en het departement van OCW. De aanvraag van Windesheim/Flevoland voor het Ad programma Bouwkunde sluit aan bij de doelstelling van dit convenant.

Op grond van bovenstaande argumentatie concludeert de commissie dat aanvrager het bestaan van een arbeidsmarktbehoefte aannemelijk heeft gemaakt. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager heeft in de prestatieafspraken met de Minister een aantal zwaartepunten vastgelegd: MKB, Innovatie, Educatie en Jong & Oud. Deze zwaartepunten zijn erkend door de RCHO. De Ad Bouwkunde is sterk gericht op functies in het MKB, namelijk functies bij bouwbedrijven tot 250 werknemers. De opleiding sluit aan op een zwaartepunt dat de instelling in de prestatieafspraken heeft vastgelegd. Dit heeft als gevolg dat wordt aangenomen dat de aanvraag voldoet aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds ruimschoots voldoende opleidingen in de vraag kunnen voorzien.

Vanaf 29 december 2014 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Christelijke Hogeschool Windesheim om de duale Ad Bouwkunde in de vestigingsplaats Almere aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Op deze kennisgeving is een zienswijze van de Hogeschool Utrecht ontvangen. De Hogeschool Utrecht heeft geen bezwaar tegen het voornemen van Windesheim. Verder zijn geen zienswijzen ingebracht.

pagina 4 van 6 Zoals onder b is weergegeven is niet alleen landelijk, maar met name in de regio Flevoland, een aanzienlijke vervangingsvraag voor de bouwsector aangetoond. Specifiek voor Flevoland gelden de volgende ontwikkelingen. Steeds meer mensen werken als zelfstandige of zijn werkzaam in een van de vele kleine bedrijven die de regio kenmerken. De groeiopdracht voor de gemeente Almere naar 350.000 inwoners blijft bestaan. Daarnaast is een groot aantal infrastructurele projecten in de regio gepland ten behoeve van de realisatie van bouwopdrachten in de toekomst. Ook concepten als 'Levensbestendig Bouwen' zijn voor Almere en Lelystad belangrijk.

In algemene zin is sprake van een opwaartse arbeidsdruk. In toenemende mate verdringen hoger opgeleiden mbo studenten. Grotere bouwbedrijven kiezen ervoor om mbo opgeleiden te plaatsen in de fase "Beheren", de andere fasen (Initiëren, Ontwerpen, Specificeren en Uitvoeren) zijn voorbehouden aan hoger opgeleiden. Uit gegevens van werkgevers komt naar voren dat mbo opgeleiden (niveau 4) op dit moment onvoldoende gekwalificeerd zijn om zich in de veranderende omgeving van de bouw staande te houden. Zij zijn niet in staat aan alle fasen van het bouwproces (zie het bovenstaande onderscheid tussen vijf bouwfasen) invulling te geven. Opscholing naar niveau 5 (Associate degree) is hierdoor gewenst, terwijl opscholing naar niveau 6 (bachelor) in veel gevallen niet nodig is (inhoudelijk, bedrijfseconomisch, wens werkgever). De Ad Bouwkunde sluit goed aan op deze ontwikkeling.

De instelling levert een instroomprognose die is gebaseerd op een onderzoek van Lexnova (Advies en Onderzoek, Rapportage Onderzoek naar marktpotentieel Ad – programma Managementopleiding Uitvoerende Bouw, Groningen, november 2014). In lijn met het Windesheim/ Flevoland beleid is hierbij een ruim voedingsgebied aangehouden dat bestaat uit een primair (Flevoland) en een secundair deel (Noord-Holland boven het Noordzeekanaal tot Alkmaar alsmede kleine delen van Utrecht, Zuid-Holland Gelderland en Overijssel). De prognose komt tot een marktpotentie van minimaal 7 mbo studenten (7 studenten gaan 'zeker' kiezen en 75 studenten overwegen te kiezen voor het programma). Naar de instroom van havo-scholieren is geen onderzoek gedaan aangezien zij niet tot de primaire doelgroep behoren. Gezien de potentie van de opleiding zal de instroom variëren tussen de 7 en 75 studenten per jaar. Via de werkveldpartners zijn de eerste jaren minimaal 20 werkplekken voor duale studenten beschikbaar. Aangezien de opleidingen Ad Bouwkunde van INHolland geen instroom meer kennen en verder geen vergelijkbare bekostigde Ad's in het Croho staan is geen vergelijking met de landelijke instroom in verwante opleidingen mogelijk.

Wel relevant is dat in het onbekostigd domein één deeltijd Ad Bouwkunde wordt aangeboden door LOI Hogeschool (afstandsonderwijs met trainingdagen in het Bouw Management Simulatiecentrum te Leeuwarden). De instroomcijfers van deze opleiding zijn jammer genoeg niet openbaar zodat de commissie niet in staat is het belang van deze onbekostigde opleiding te wegen. Echter, gezien het geringe aantal deeltijdopleidingen Ad Bouwkunde opleidingen in Nederland acht de commissie het zeer onaannemelijk dat van de opleiding Bouwkunde Bouwtechnisch medewerker een dermate substantieel negatief effect op de instroom van de LOI Hogeschool uit zou kunnen gaan dat deze opleiding ernstig in haar belang geschaad zou worden. Bovendien heeft de CDHO van Hogeschool LOI geen zienswijze over het voornemen van de HAN ontvangen. De inbedding in de kennisinfrastructuur is verzekerd. Windesheim/Flevoland participeert in het netwerk mbo-hbo Noord-Holland-Flevoland. De samenwerking

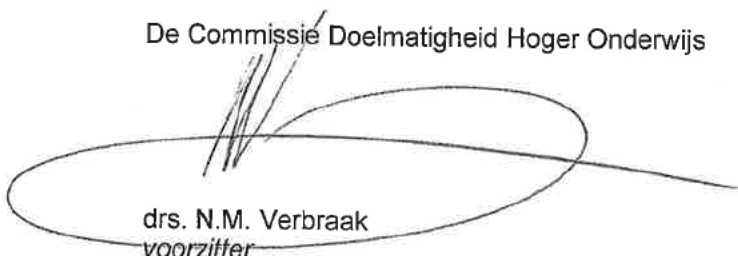

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 5 van 6 beoogt een betere aansluiting en doorstroming van ROC naar hbo te bewerkstelligen. Tevens wordt dit netwerk benut om de omvang van de instroom te bevorderen, onder andere door gezamenlijk onderwijs te verzorgen en de ontwikkeling van een gezamenlijk aansluit-module. De werkveldpartners Bouwtalent en KOB en de koepelorganisatie Bouwend Nederland zorgen voor verdere inbedding in de kennisinfrastructuur van de bouwsector.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. N.M. Verbraak
voorzitter

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

---

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.